

کتاب

اصحاب استجاره و مسجد سہلہ

﴿ آیت الله سید علی شوشتری و عمل استجاره در مسجد سهله ﴾

❖ **مراتب علمی و معنوی:** مرحوم آیه الله حاج سید علی شوشتری (۱۲۴۲-۱۲۸۳ ه.ق)، از فقهای بزرگ، جانشین علمی و وصی شیخ انصاری؛ و همزمان استاد اخلاقی شیخ انصاری، و از اکابر اهل معنی، و از مرتبطين با ناحیه مقدسه بود.

❖ مرحوم آخوند خراسانی که در زمان زندگی شیخ انصاری به درس اخلاق سید علی شوشتری حاضر می شد؛ پس از رحلت شیخ، علاوه بر درس اخلاق؛ در درس فقه سید علی شوشتری نیز حضور می یابد، و می گوید: ما تا آن زمان نمی دانستیم که عیار علمی سید چه اندازه است! و پس از حضور در درس او بود که فهمیدیم: سید "دریای علم" است.

❖ سید صدر (در کتاب تکمله أمل الآمل، ج ۶، ص ۴۵) می فرماید: السَّيِّدُ الْأَجَلُ جَمَالُ السَّالِكِينَ، زبْدَةُ الْعُلَمَاءِ الرَّبَّانِيِّينَ، السَّيِّدُ عَلِيُّ بْنِ السَّيِّدِ مُحَمَّدِ التَّسْتَرِيِّ؛ وَصِيَّ الشَّيْخِ وَصَاحِبِ أَسْرَارِهِ، وَ الَّذِي لَمْ يَكُنْ يَفَارِقُهُ فِي حَضْرٍ وَلَا سَفَرٍ؛ مَذْ سَكَنَ النَّجْفِ، وَ كَانَ فِي الْجَلَالَةِ وَ الْمَعَارِفِ الرَّبَّانِيَّةِ وَ الْمَنَامَاتِ؛ مَا كَانَ يَظُنُّ أَنَّ الشَّيْخَ مِنْ مَرِيدِيهِ وَ الْمُنْقَطِعِينَ إِلَيْهِ فِي السَّرِّ. (یعنی) سَيِّدٌ أَجَلٌ جَمَالٌ سَالِكَانِ، سَرَامِدُ عُلَمَاءِ رَبَّانِيٍّ، سَيِّدٌ عَلِيُّ فَرْزَنْدِ سَيِّدِ مُحَمَّدِ شَوْشْتَرِيِّ وَصِيِّ شَيْخِ انْصَارِيِّ وَ صَاحِبِ اسْرَارِ اوْسْتِ، او كَسِي اسْتِ كِه از زمان سکونت در نجف در حضر و سفر از جناب شیخ جدا نمی شد، و در جلالت و معارف ربّانی و منامات آنچنان بود که گمان می رود شیخ از مریدان او بوده، و در سرّ و باطن تنها با او معاشر بوده است.

❖ و نیز (در کتاب تکمله نجوم السماء ص ۳۳۶) گوید: آقا سید علی شوشتری نجفی از احفاد سید نعمت الله جزائری است، وی موافقت و مرافقت سفر و حضر با

شیخ انصاری داشت، و به وجه ثروت و دولت؛ اکثراً اعانت شیخ می کرد، به فقه و دقت نظر؛ معروف و مشتهر می باشد، علماء او را مسلم می داشتند.

✎ مرحوم آیه الله حاج شیخ آقا بزرگ طهرانی (در کتاب الکرام البررة، ج ۳، ص ۹۳) گوید: الحاج السید علی بن... المحدث الجزائري، التستري التجفي... العلامة الورع الجلیل المعاصر للشیخ الأنصاری و وصیّه و مراده و صاحب سرّه و المرجع بعده، له فی المعارف المقام الأقصى و فی السلوک المسلك الأسنى و له کرامات ذکر بعضها تلمیذه الحاج الشیخ عبدالرحیم التستری فی رساله مستقلّة کتبتها فی احواله و تصانیفه و تاریخ ولادته و وفاته. (یعنی) حاج سید علی از فرزندان محدث جزایری شوشتری نجفی، علامه باورع و جلیل القدر، معاصر شیخ انصاری، و وصی و مراد و صاحب سر و مرجع پس از وی بوده است، او را در معارف، مقامی بس عالی؛ و در سلوک مسلکی بلند مرتبه می باشد، و برای او کراماتی است که برخی از آنها را شاگردش حاج شیخ عبد الرحیم شوشتری؛ در رساله مستقلّه ای که در بیان احوال و ذکر تصانیف و تاریخ ولادت و وفات او نگاشته، ذکر نموده است.

✎ محمد حسن خان اعتماد السلطنه که در زمان حاج سید علی بوده است (در کتاب المآثر و الآثار باب دهم ص ۱۴۵) می نویسد: حاج سید علی شوشتری: عالم عامل و عارف کامل و فقیه فاضل بود، به زهد و ریاضات شرعیّه و مخالفت نفس مشهور است، در جرگه رؤساء مذهب؛ از کسانی معدود می گردد که حدیث علوّ مقامش تا همه جا رسیده، شیخ الطائفه استاد الكل مرتضی انصاری؛ او را بر جمیع اصحاب خویش علماً و عملاً ترجیح می داد، بلکه حضرت استاد مذکور را می گویند: با وی در مقام ارادت بود، بعثهما الله المقام المحمود.

✎ آیت الله انصاری یکی از اسباط مرحوم شیخ انصاری (در کتاب زندگانی و

شخصیت شیخ انصاری؛ در قسمت وصی شیخ) آورده است: وصی شیخ، حاج سید علی بوده، که بنا به وصیت، بر جنازه شیخ هم نماز گذاشت، نامبرده از علمای نامور؛ و از فقهای امامیه؛ و از ستارگان فروزان زهد و تقوا؛ که به تمام صفات نیکو متخلق؛ و به جمیع ملکات متّصف؛ و دارای نفس قویّه؛ و کرامات ظاهره؛ و یگانه مصاحب و دوست و صاحب سرّ شیخ بوده است، که بین ایشان چنان موّدت و یگانگی و الفت برقرار بوده، که آنان را یک روح در دو قالب باید محسوب داشت.

همچنین سبط الشیخ (در همان کتاب ص ۱۶۵ و ۱۶۸) نقل کرده است: سید هر روز در جلسه درس شیخ حاضر می‌شد، و علم طبابت را هم دارا بوده، جز آنکه به غیر از شیخ کسی را معالجه نمی‌کرد، وی پس از فوت شیخ، بر منبر او تدریس نموده، و گویند چنان بوده که گویا شیخ درس می‌گوید.

مرحوم شیخ محمود عراقی که از شاگردان شیخ انصاری است؛ در اواخر کتاب دارالسلام در وصف حاج سید علی شوشتری گوید: حاج سید علی شوشتری؛ که از اولاد سید نعمت‌الله جزائری؛ و از مجاورین نجف اشرف بوده است، در ورع و زهد و تقوی، سلمان عصر و مقداد دهر خود می‌باشد، با شیخ مرحوم کمال معاشرت و الفت را داشته، و برجانه آن مرحوم اقامه نماز نمود، و بعد از وفات شیخ تا یک سال تقریباً که زنده بود؛ امور خلق به او راجع بود، و اعتکاف مسجد سهله و کوفه را بسیار مواظبت می‌نمود، و مردم را در حقّ او چنان گمان بود که شرفیاب خدمت امام عصر علیه السلام می‌بود، و معروف به کرامات بوده است.

مرحوم شیخ محمود عراقی که از شاگردان شیخ انصاری است، (در کتاب دارالسلام ص ۹۴) می‌گوید: و بالجمله میرزا حبیب‌الله رشتی؛ روایت از پسر این سید

(علی شوشتری) می‌کند، که گفت: در وبائی که در عَشْرَةَ هفتم از مائة ثانیه بعد از هزار هجری (۱۲۷۰ هـ.ق) واقع گردید، سیّد مذکور را در اواسط شب ناخوشی وبا عارض شد، و چون حالت او را پریشان دیدم، و ضعف پیری و عبادت هم در او زیاد بر آن بود، از خوف آنکه مبدا تا صبح نماند؛ و شیخ از ما مؤاخذه نماید؛ که چرا جهت عیادت به او اطلاع ندادیم، فانوس را از برای اعلام شیخ روشن کردیم، سیّد چون ملتفت شد، فرمود: چه خیال دارید؟ عرض کردیم، اراده داریم شیخ را باخبر کنیم، گفت: حاجت به آن نیست، شیخ حال تشریف می‌آورد، چراغ را خاموش کنید، و بنشینید. چون فانوس را خاموش کرده، نشستیم، لمح‌های نگذشته؛ آواز حلقه در بلند شد، سپس سیّد فرمود که: شیخ است، در را بگشائید؛ چون در را بگشودیم، شیخ را با ملا رحمت‌الله در پشت در دیدیم، شیخ فرمود: حال سیّد علی چگونه است؟ عرض کردیم: حالا که مبتلا شده، خدا رحم کند إنشاءالله، فرمود: باکی نیست إن شاءالله، و داخل گردید. چون سیّد را مشوّش و مضطرب دید، فرمود: مضطرب مشو، خوب می‌شود إن شاءالله، سیّد عرض کرد که: از کجا می‌گوئی؟ فرمود که: خواسته‌ام که تو بعد از من بمانی؛ و بر جنازه من نماز کنی، عرض کرد که: چرا این را خواستی؟ فرمود: حالا که شده؛ پس نشست، و قدری سؤال و جواب و مطایبه کردند، و شیخ برخاست، فردای آن روز؛ شیخ بعد از درس؛ در بالای منبر فرمود: حاج سیّد علی را می‌گویند ناخوش است، هرکس از طلاب به عیادت او می‌خواهد برود، با من بیاید، و از منبر به زیر آمده، با جملگی از طلاب به خانه سیّد رفت، روای گوید: چون وارد گردید، مانند کسی که خبر ندارد؛ از سیّد احوال‌پرسی نمود. من خواستم عرض کنم: شیخنا شما دیشب تشریف آوردید، و از حال سیّد اطلاع دارید، که ناگاه

سید را دیدم که انگشت به دندان گزیده؛ و اشاره کرد، دانستم رضایت ندارد، لذا سکوت کردم، بعد هم سید عافیت یافت، و بر جنازه شیخ نماز کرد. اعلی الله مقامهما.

این حکایت نیز در نشان دادن ارادت مرحوم شیخ انصاری به آقا سید علی شوشتری بسیار مفید است. مادر شیخ انصاری به سال ۱۲۷۹ قمری در نجف اشرف از دنیا رفت، و شیخ از فرط علاقه‌ای که به او داشت؛ در مرگ او بسیار متأثر و غمناک شد، و گریه کرد، (زندگانی و شخصیت شیخ انصاری، ص ۸۰). ملاً باقر شوشتری شاگرد شیخ انصاری (در تذکره ملاً باقر شوشتری، خطی ص ۵ و ۶) می‌گوید: بعد از غسل و حنوط و کفن کردن، ایشان را برای نماز بر پیکرش به صحن حضرت مولا امیرالمؤمنین علی علیه السلام آوردند، و صحن شریف از جمعیت مردم برای نماز پر شده بود. در این حال شیخ به حاج سید علی فرمود: شما بر مادرم نماز بخوانید، جناب سید نپذیرفت و فرمود: شما اولی هستید برای نماز بر مادر، شیخ انصاری فرمود: لا أرى في الدنيا عملاً أعمله لأُمِّي؛ أفضل من صلواتك عليها، (یعنی) هیچ عملی که بخواهم برای مادر در این دنیا انجام بدهم افضل و بالاتر از نماز خواندن شما بر او سراغ ندارم. سپس جناب سید جلورفت و بر مادر شیخ نماز خواند.

آیت الله حاج سید محمد تقی حکیم (از نوادگان مرحوم سید شوشتری) نقل کرده است: چون سید در شوشتر مال و املاک داشتند، لذا درآمد آنها را برای ایشان به نجف می‌فرستادند، و ایشان از آن پول به بعضی شهریه‌ای می‌دادند، و یکی از کسانی که از جناب سید شهریه می‌گرفت؛ شیخ مرتضی انصاری (در دوران مرجعیت) بوده است، و وقتی به ایشان گفتند: شما که خودتان مرجع کل هستید، چرا از حاج سید علی شهریه می‌گیرید؟ فرمودند: من این پول را از دست حاج سید علی به جهت تبرک آن می‌گیرم.

❖ ارتباط مرحوم آیت الله سید علی شوشتری با ناحیه مقدسه امام زمان علیه السلام:

له آغاز عنایت ناحیه مقدسه: مرحوم آیه الله حاج سید علی شوشتری در ابتدای امر؛ پس از تکمیل مراتب علمی؛ از نجف اشرف به شوشتر وطن خویش بازگشته، مشغول تدریس و پاسخگویی مراجعات دینی از جمله امر قضاوت گردید. در اواخر یکی از شبها درب خانه او را کوبیدند، خادم؛ نام کوبنده درب را پرسید، گفت: ملا قلی جولاهستم. خادم به آقا گفت، ایشان فرمود: حال دیروقت است، فردا به مدرّس بیاید، عیال سید عرض کرد: این بیچاره؛ شاید کار فوری دارد، خوب است اجازه دهید بیاید حرفش را بزند، آقا فرمود: حال که تو به زحمت خود راضی هستی؛ برخیز برو اطاق دیگر؛ تا او بیاید داخل، ملا قلی آمد و گفت: آمده ام بگویم این راهی که می روی طریق جهنم است، این را گفت و رفت، عیال سید پرسید: چه کار داشت؟ سید گفت: گویا جنون پیدا کرده است. هشت شب دیگر در همان وقت شب، درب کوبیده شد، معلوم شد ملا قلی جولاهست؛ باز هم می خواهد خدمت آقا برسد، آقا فرمود: این مرد هر وقت دیوانگیش گل می کند؛ سر وقت ما می آید، ملا قلی وارد شد، گفت: نگفتم این راه جهنم است؟ حکم امروزت در ملکیت آن زمین باطل است! و سند صحیح وقف بودن آن (که به مهر علما و معتبرین مهور است) در فلان مکان پنهان است، این را گفت و رفت، عیال سید وارد شد، آقا را در فکر دید، پرسید: ملا قلی چه گفت؟ فرمود: حرفی بود، چون صبح شد؛ آقا به مدرس آمد، و با بعضی از خواص به آن مکان رفت، مکان را شکافتند، و صندوقی بیرون آمد، که وقف نامه آن ملک در آن بود، سید حکم روز قبل را خواست؛ و خط بطلان بر او کشیده، و مدعیان دروغین مالکیت را خواست، و

سند را به آنها نشان داد، همه متحیر شدند، و مدعیان ملکیت آن ملک خجلت زده گردیدند. شب دیگر باز در همان ساعت درب را کوبید، معلوم شد ملاقلی است، این دفعه؛ خود آقا درب را باز کرد، و از وی استقبال نمود، و مقدمش را گرامی داشت، و فرمود: صدق قول شما معلوم شد، حال تکلیف چیست؟ ملاقلی گفت: چون معلوم شد که جنون ما گُل نمی‌کند؛ آنچه داری بفروش، و بعد از ادای دیون؛ باقی مانده را بردار؛ و برو نجف اشرف بمان، و به این دستورالعمل ... مشغول باش، آنجا باز به تومی رسم.

سید همان طور عمل نمود، در اولین وهله ای که وارد نجف می‌شود، در وادی السلام هنگام طلوع آفتاب ملاقلی جولاً را می‌بیند! که گویی از زمین جوشیده و در برابرش حاضر گردید! در آن هنگام دستوراتی می‌دهد، و پنهان می‌شود. تا آنکه پس از ششماه؛ روزی در وادی السلام باز ملاقلی را دیده، که دعای خواند، بعد از فراغ؛ خدمتش رسید، با وی به خلوتی رفتند، ملاقلی گفت: فردا من در شوشتر خواهم مُرد، دستورالعمل تو این است...، و با سید وداع فرمود.

توضیح: مرحوم علامه طباطبائی؛ در نقل این واقعه؛ مراجعه ملاقلی را سه شب متوالی؛ و مورد ملك را مال طفل صغیر یتیم؛ ذکر کرده اند.

﴿ در لؤلؤ الصدف گوید: از جمله سیّد جلیل القدر صاحب کرامات متواتره، حاج سیّد علی شوشتری و ایشان از زهاد علماء محسوب می‌شدند، **شیخ انصاری** **مرحوم**، با آن نهایت زهد و ورع و کرامات، مع ذلک نهایت ارادت را نسبت به این سیّد جلیل داشته و **چنین می‌دانسته‌اند که آن جناب خدمت امام زمان** **عجل‌الله‌تعالی فرجه رسیده‌اند**، و بعضی از حکایت غریب و عجیب از شیخ بزرگوار درباره ایشان نقل کنند.

❖ مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد تقی نجفی معروف به آقا نجفی (نوه صاحب هدایة المسترشدين از فقهاء و اصولیین نامدار) در وقت تحصیل در نجف اشرف مسائل غامضه ای در علوم مختلف داشته که می خواسته پاسخ آنها را از حضرت صاحب الامر علیه السلام بشنود، پس به راهنمایی مرحوم آیت الله سید علی شوشتری؛ و تحصیل مقدمات لازمه این توفیق نصیبش می گردد، شرح این واقعه را در مبحث مرحوم آقا نجفی بعداً می آوریم.

❖ **اهتمام مرحوم آیت الله سید علی شوشتری به عمل استجاره و مسجد سهله:**

❖ مرحوم آیت الله سید علی شوشتری؛ علیرغم اشتغالات و مراتب عالیّه علمیّه، آنقدر بر **عمل استجاره و بیتوته در مسجد سهله** اهتمام داشت؛ که یکی از حجرات **مسجد سهله** به ایشان اختصاص داده شده بود، که هر هفته ایامی را در **مسجد سهله** بیتوته می نموده اند.

❖ آیت الله حاج آقا موسی شبیری زنجانی (مرجع تقلید)، نقل کرد که: از مرحوم آخوند ملا حسینقلی همدانی پرسیدند: آیا شما خدمت امام عصر (ارواحنا فداه) مشرف شدید؟ جواب دادند: هنوز خیر، امّا روزی در مسجد کوفه بودم؛ ملهم شدم که ایشان (امام زمان علیه السلام) در **مسجد سهله** و در حجره سید شوشتری هستند. و آقا سید علی شوشتری خدمت آن حضرت است، پس به شتاب به **مسجد سهله** آمدم، نزدیک حجره سید، صدای مهممه صحبت دو نفر در حجره را می شنیدم. و نرسیده به حجره، آقا سید علی دستور توقف داد؛ فرمودند: همانجا بایست. و اجازه ورود به من نداد، امّا وعده های بسیار داد. (به ایشان وعده های تشرّف در آینده را داده بودند). و معلوم شد که حضرت در حجره سید تشریف داشته و سید در خدمت حضرتش شرفیاب بوده اند.

از شواهد ارتباط مرحوم آیت الله سید علی شوشتری با ناحیه مقدسه؛ مطالب عدیده ایست که توسط بزرگان بواسطه ایشان از حضرت امام زمان علیه السلام در امور مختلفه حتی شؤون بسیطه مورد نیاز زندگی نقل شده است، از جمله آنهاست؛ آنچه مرحوم آیت الله آخوند خراسانی بواسطه مرحوم آیت الله سید علی شوشتری از حضرت صاحب الامر علیه السلام نقل کرده اند: آیت الله شبیری زنجانی (مرجع تقلید) نقل کرده اند: یک روز من و آیت الله حاج آقا رضا صدر در منزل آیت الله حاج میرزا احمد کفایی بودیم، که ایشان به نقل از پدرش مرحوم آخوند خراسانی؛ روش استخاره حضرت ولی عصر علیه السلام را از مرحوم آیت الله سید علی شوشتری برای ما نقل کرد. این روش استخاره چنین است: {ابتدا "بسم الله الرحمن الرحيم" بگوئید. سپس سه مرتبه صلوات "اللهم صل على محمد وآل محمد" سپس (سه مرتبه) دعا کنید: "أَسْتَخِيرُ اللَّهَ بِرَحْمَتِهِ خَيْرَةً فِي عَافِيَةٍ يَا مَنْ يَعْلَمُ إِهْدِ مَنْ لَا يَعْلَمُ"، سپس یک قبضه تسبیح را بگیرید، و دو تا دو تا بشمرید، اگر یکی (باقی) آمد خوب است، و اگر دو تا (باقی) آمد بد است.

توضیح مهم: نقل مرحوم کفائی از روش استخاره حضرت ولی امر علیه السلام بخش اول دستور العمل این استخاره است، بخش دوم آن در نقل ایشان نیامده؛ و در واقعه تشرّف مرحوم آیت الله نجفی مرعشی ذکر شده است، که ایشان نقل می کند که حضرت امام عصر فرمودند: این استخاره يك تتمه دارد که به شما نرسیده! و آن این است که: چون "فرد" باقی ماند، فوراً حکم ننمایید که خوب است، بلکه او را در حال وقفه بگذارید، و بر ترك آن؛ استخاره را تجدید نمایید؛ چنانچه در ترك "زوج" بماند، کشف می نماید که آن استخاره اولی خوب بوده، و اگر در ترك "فرد" بماند، کاشف از "میانه" بودن استخاره اولی است.

پژوهشگده ها و آموزسگده هاي بنيادحيات اعلى

علوم معرفت الهى - علوم زبان وحى - علوم كلام وحى

علوم تلاوت كلام وحى - علوم كلام خازنان وحى - علوم فقه آئين الهى

علوم تقويم نجوم تخيم - علوم طب جامع - علوم پاكزيستى

آموزش برتر (اعلى) - علوم برتر (اعلى) - علوم توانمندی بانسروى الهى

علوم عمارت برتر - علوم انساب و تبارشناسى - رسانه هاي حيات اعلى

طرح و برنامه ريزى پژوهشى و مديريت و اشراف علمى

دارالمعارف الإلهية

نشر ششم: يازدهم جمادى الآخري ١٤٣٧

www.Aelaa.net

aelaa.net@gmail.com

والحمد لله رب العالمين